

Václav Tille, Božena Němcová

I — Ratibořice 1820—1837

1. Rodina Magdaleny Čudové-Novotné v Dobrušce, Kladsku a v Rovném. Terezie Novotná a Jan Pankel ve Vídni. Narození dcerušky Barbory 4. února 1820. Vévodkyně Kateřina. Svatba rodičů Barbory ve Skalici n. Ú. 7. srpna 1820. Život Terezy Panklové v Ratibořicích 1820—1825. Příjezd její matky z jara 1825. — Str. 7.
2. Barunčín »strýček« zahradník Binder. Cesta do školy. Babička. Vévodkyně. Kamarádky. Život v Ratibořicích 1825 až 1829. — Str. 11.
3. Spor matky a babičky 1829. Barunčiny první dojmy. Odchod do Chvalkovic 1830. — Str. 17.
4. Chvalkovice. Život Bettin v zámku. Správce Hoch a jeho paní. Písař. Změny v Ratibořicích 1830—1833. — Str. 21.
5. Bettin návrat do Ratibořic a život doma 1834—1837. Dospívání. Zálety. Návštěvy v Chvalkovicích. — Str. 27.
6. Námluvy Josefa Němce. Jeho život. Poslední zmínky o babičce. Bettin vzdor. Svatba ve Skaličce 12. září 1837. První jirňková slavnost. — Str. 31.

II — Pout po východních Čechách a Praha 1837—1845

1. Červený Kostelec. Poměr mladé ženy k muži. Stěhování do Josefova 1838. Narození Hynka 6. srpna 1838. Němcův poklesek ve službě a jeho propuštění, mařená naděje na postup. Přeložení do Litomyšle 1839. Narození Karla 16. října 1839. Služba v Landskroně. Jmenování do Polné v zimě 1840. Život v Polné. První české knihy. Cesta do Prahy. Narození Theodory 19. června 1841. Žádost o úřednické místo. Přeložení do Prahy. Cesta do Vídně 1842. Byt v Praze na Poříčí 1049. Narození Jaroslava v září 1842. Nová marná žádost o úřednické místo. — Str. 36.
2. Nálada Němcové při příjezdu do Prahy. Praha počátkem let čtyřicátých. Mladá Čechie. Společnost u Staňků. Antonie Reissová a Amerling. Budeč. Hroboňovy listy. Rozchod Antonie s Amerlingem. — Str. na 43.
3. Vstup Němcové do společenského života počátkem 1843. Čejka a Nebeský. Vycházka do Hvězdy. Nebeský. První báseň »Ženám českým«. Druhá báseň »Slavné ráno«. Odjezd Nebeského 3. října 1843 do Vídně. Nemoc Němcové. Čejka. — Str. 50.
4. Mír v rodině. Další básně 1844. Projevy Nebeského z Vídně ve »Věnci«. — Str. 56.

5. Rozmluva Němcové s Antonii 7. srpna 1844. Příjezd Čelakovského a jeho nabídka Antonii. Její rozpaky. Výlet do Kunratic. Havlíček. List Němcové Antonii před odjezdem do Ratibořic. Zasnoubení Antonie s Čelakovským. — Str. 59.
6. Němcová s dětmi v Ratibořicích. První dojmy. Listy Antonie. Návštěvy přátel. Příjezd Čejky počátkem září. Jiřinková slavnost. Výlet do Náchoda. Čejkovy referáty. Návrat do Prahy. Báseň o osudové hvězdě. — Str. 62.
7. Přípravy Antonie k svatbě. Myrta. Život u Staňků. Němcová vypráví dětem pohádky. Pověsti o Ctiborovi, Devíti křížích a Rozkoši z konce 1844. Krolmus a Erben. Psaní pohádek. Styky s Antonii počátkem roku 1845. Příjezd Čelakovského. J. V. Frič a sestra Němcové Marie. Loučení před svatbou. Svatba Čelakovských 2. dubna 1845. — Str. 68.
8. Společenský život u Němců. První sešit pohádek 1. července 1845 a jejich svěží nálada. Truchlivá báseň »Zasnoubení«. Nebeského »3. říjen 1843«. Němcové »Divotvorná harfa«. Tylova a Havlíčkova kritika pohádek. Druhý sešit pohádek. Němec jmenován 30. července 1845 komisařem a přeložen do Domažlic. — Str. 74.

III — Domažlice, Všeruby, Nymburk, Liberec 1845 — 1850

1. Odjezd Němcových 20. září 1845. Zmínky v Květech a v České Včele. První dojmy cestou a v Domažlicích. Vycházky. Selští přátelé v Chrastavicích. Vzpomínky na Ratibořice. První vesnické povídky. Dopisy do Květů. Vlastenecké působení v městě. Spory s měšťany. Jarní vycházky 1846. — Str. 84.
2. Hojná korespondence. Dopisy 1846 do České Včely o sociálních poměrech lidu. O vychování dívek. Další tři svazky pohádek. Nepříznivá kritika Jakuba Malého. Františkovy lázně v létě 1846. Listy z lázní do Včely. — Str. 92.
3. Smír s městskou honorací. Akademie, divadlo, osvětánní činnost v městě. Nebeského »Pomník« v červnu 1847. Jeho vliv na smýšlení Němcové. Zájem o bídu lidu. Přátelé v Medákově 1846—1847. Poslední dva svazčky pohádek. Rosalie Schustrová. — Str. 101.
4. Cesta Němcové do Prahy v září 1847. Uznání pražských přátel. Stěhování do německých Všerub. Smutek a úvahy o bídě lidu. Jarní události roku 1848. Poučování lidu. Dopisy do pražských listů. Hájení židů. Cesta do Prahy ve dnech svatodušních. Odjezd do Nymburka v červenci 1848. — Str. 108.
5. Peněžní nesnáze v Nymburce a vzpomínky na Šumavu. Dr. Dlabač. Návštěva v Zahání u nemocného otce. Klácelovy listy. Článek »Hospo-

dyně na slovíčko«, Spolek »Slovanek«. Názor Němcové o právech ženy. Další listy Klácelovy 1849—1850. — Str. 113.

6. Zklamání ze styku s lidem. Dopisy do Havlíčkových Národních novin a do Večerního listu 1849. Pražští hosté, společenské nesnáze. Vikářova německá škola. Článek o školní zkoušce. Spor s vikářem. Marie Votová. Cholera na podzim 1849. Žádost o přeložení do Prahy. Články o zázraku v Mcelích. Němec z trestu přeložen do Liberce 8. února 1850. — Str. 120.

7. Život v Liberci. Rozloučení s otcem v Zaháni. Otcova smrt 28. června 1850. Cholera. Eliška Houdková. Klácelovo bratrstvo. Petr Mužák. Němcova žádost o místo v Uhrách. Cesta Němcové do Prahy v září 1850. Návštěvy u Staňků a u Rottů. Noví přátelé: Hanuš, slečny Rottovy. Návrat do Liberce. Výlety do Světlé pod Ještědem a do Žitavy. Dopisy Vrbíkové. Němcovo jmenování. Touha Němcové po osvětové činnosti. Stěhování do Prahy. Byt u Greutlerů na Václavském náměstí. Němec po vánocích 1850 odjíždí sám do Miškovce. — Str. 124.

IV — Pobyť v Praze a čtyři cesty na Slovensko

1. Byt Němcové v Praze. Žofie Rottová. Zklamané naděje na družný život. Ignác Hanuš. Vzpomínky na babičku. Nedostatek peněz. Nemoc v lednu a v únoru 1851. Pomoc přátel. Cesta do Miškovce 24. dubna 1851. Rozmluva s Hebbelem ve vlaku. »Dekameronský« výlet bratrstva Klácelova v Brně. Helcelet. Cesta do Pešti. Jízda s mužem do Miškovce a život v Miškovci. Návrat v květnu. Jaroušova nemoc. — Strana 135.

2. Starost o peníze. Přítelkyně Žofie. »Viktorka«, psaná Helceletovi pro Koledu. Hanušova žárlivost. Jmenování Němce vrchním komisařem v Balašových Ďarmotech od srpna 1851. Němcová v září »Na Horách« u České Třebové s Klácelem. Helceletova návštěva. Návrat, procházky s Rottovými a s Opicem. Eliška Houdková. Nemoc. Lékař Dušan Lambl. Listy Helceletovi. Příjezd Němcův na vánoce. Svatba Johany Rottovy s Mužákem 7. ledna 1852. — Str. 141.

3. Styky Němcové s Rottovými a s Lamblem. Plán na novou práci. Smutný život starších přátel. Výlet s Žofií do Drážďan. Odjezd 8. srpna 1852 na prázdniny do Ďarmot. Listy z Ďarmot. Výlet do Bystřice a do Sliac. Návrat do Prahy 10. října, den po slehnutí paní Mužákové. — Str. 147.

4. Lambl. Pobídky paní Mužákové, aby Němcová pracovala literárně. Rozmluva s Čejkou. Zájem Němcové o sociální postavení ženy. »Baruška« a »Obrázek«. Nemoc Jaroslava a paní Mužákové. Smrt její dcerušky 13. ledna 1853. Němcovo jmenování a jeho rozhodnutí, aby

se žena s dětmi přestěhovala do Uher. Smutek Němcové. Roztržka se starou paní Rottovou. Odjezd v květnu 1853. — Str. 152.

5. Němec 10. května 1853 udán z urážky císaře. První čas v Ďarmotech. Listy přátelům. Němec suspendován. Němcová zabývá se národopisem a píše přátelům. Nemoc Hynkova v Praze. Matčin odjezd do Prahy. Hynkova smrt 19. října. — Str. 159.

6. Byt v Ječné ulici 516. Poměr k paní Mužákové a k přátelům. Němcův život v Uhrách. Němcová vzpomíná na své dětství a píše »Babičku«. Fričova družina v dubnu 1854. Časopis »Praha«. Poslední návštěva paní Mužákové. Situace Němcové v pražské společnosti. — Str. 163.

7. »Babička.« První vzpomínky. Postupné rozvíjení ideálního obrazu babičky v mysli Němcové. Pokusy o kompozici, vliv Hanušův, vliv spisku F. J. Mošnera. Látka, osnova a idea »Babičky«. Poměr ke skutečnosti. Styl. — Str. 171.

8. Němcův výlet s J. Daňkem v červenci 1854. Jejich zatčení. Prohlídka u Němce. Zastavení platu. Bída Němcové v Praze. Znění žaloby proti Němcovi. Jeho odpověď. — Str. 185.

9. Návštěvy Němcové u Lamblů. Její listy přátelům o dětství a mládí. Byt na Hrádku pod Emauzy. Přátelství s Jurenkou. Bendl. Návrat Němcův v dubnu 1855. Tisk Babičky. Setkání s Havlíčkem. Poměr k Erbenovi. — Str. 192.

10. Pohádka »O dvanácti měsíčkách«. »O bačovi a šarkanu.« »Karla.« »Sestry.« »Rozárka.« »Výklad historie.« »Kávová společnost.« »Drotaři.« — Str. 198.

11. Účty za »Babičku«. Cesta na Slovensko 27. srpna 1855. Listy mužů. Pobyt ve Vídni a v Prešpurku. Cesta do Sliache. Život v lázních. U Rárusů v Báňské Bystřici. Výlet 20. září k Plošicovi do Selce. Četnická prohlídka. Odjezd 24. září k dru Zechentnerovi do Brezna. Výlety. 27. září u faráře Chalůpky v Horní Lehotě. Pohádkářka a vycházky. 9. října návrat do Brezna. Cesta přes Tisovec do Velké Revúce k farářovi Reussovi pro pohádky. Zklamání. Odjezd 14. října k Tomašíkovi do Chýžného, zpět do Brezna a Bystřice. 21. října návrat do Prahy. — Str. 207.

V — Poslední léta 1855 – 1860

1. Rozsudek nad Němcem 30. října 1855. Schůzky u Holinů. Neruda. Anna Holinová. »Divá Bára.« Almanach pro Friče k 1. lednu 1856. »Čtyři doby.« — Str. 216.

2. Poslední báseň. Ústav paní Zapové. Karel odjíždí 24. dubna 1856 do Zaháně. Němcovi 25. dubna 1856 zastavení plat. Pomoc hraběnky Kounicové. Nemoc Dořina. Bohdan Staněk. Byt v Štěpánské ulici 647.

Napětí s Fričem. Bendl odjíždí do budějovického semináře. Slovenské pohádky v Koledě a v Štěpnici. »Chudí lidé.« »V zámku a v podzámčí.« List Helceletovi. List Karlovi o vlastenství. Červenec roku 1856 v Praze. — Str. 221.

3. »Pohorská vesnice.« Srovnání s »Babičkou«. Obraz chodské vesnice. Dobří a zlí. Lid a páni. Slovenský živel. Děj. Krásná líčení. O vzdělání ženy. Obraz vlastní bídy. Modlitba k Bohu. »V zámku a v podzámčí.« Poměr k »Podhorské vesnici« a k »Babičce«. Osnova povídky. Soustrast s bídou. Děj. »Chudí lidé.« Idyla z Červeného Kostelce. Postava Jakuba Haliny. — Str. 227.

4. Záměry se slovenskými pohádkami. Havlíčkova smrt 29. července 1856. Pohřeb. Němec určen do Solnohradu, ale odsouzen pro účast na Havlíčkově pohřbu k osmi dnům vězení. Dora a Jaroslav v Poříčí. Němcovo vězení. Jmenování do Běláku. Cesta 18. listopadu do Vídně a do Běláku. Kauce. Bendlovy listy Němcové. A. Tille. Podobizna Němcové z roku 1856. Výstup s P. Štulcem. — Str. 239.

5. Vánoce 1856. Bída Němcové počátkem roku 1857. Jurenkova návštěva. Schůzka u Riegrů v únoru. »Plutarch.« Tomkova návštěva. Mužovy listy. Karlův vzdor. Korespondence s Karlem. Články a překlad Tartuffa. Výlet s Menclem v květnu do Hořic. Dora u biřmování. Ponížení a urážky. List Adéle 3. června 1857. List muže 13. června 1857. — Str. 245.

6. Léto 1857. »Hamlet« u Fričů. Bída a almužny. Němec v Běláku žádá do pense. Jeho příjezd do Prahy. Služba v cukrovaru ve Zdicích. Němcová se stěhuje v říjnu do Řeznické ulice 1360. Články o Slovensku a Běláku. Slovenské pohádky. Mánesův dřevoryt »Dobry člověk«, vzpomínka na rtyňského rychtáře Hejnu, líčení života vídeňských Čechů. Služka Manka Langhamrová. Smrt Franty Šumavského o vánocích 1857. Mužova návštěva na vánoce. — Str. 255.

7. Překlad »Diblíka« počátkem 1858. Družina »Máje«, Hálek s Nerudou návštěvou u Němcové. »Chýše pod horami«, obrázek ze Slovenska s ideou o československém sbratření. Jaroušova nemoc v dubnu. Výpověď Němce z cukrovaru. Karel odchází ze Zaháně do Sanssouci. Vydání »Máje«, první literární pokusy sester Rottových. Němcova cesta v létě do Bydžova. Dotištění slovenských pohádek. Bída koncem roku. Slovenské pohádky. Sympatie Němcové pro Slovensko. Její cesty a studie na Slovensku. Sbíráání pohádek. Textová úprava. Význam, jež Němcová přičítá své sbírce. Listy Sládkovičovi a Šemberovi. Způsob podání. Pohádky »Sůl nad zlato«, »Dlouhý, široký a Žárooký«, »O Kovladu«. Význam sbírky pro Čechy. — Str. 261.

8. Jaro a léto 1859. Muž v Hrubých dvorcích u Přimdy. Policejní prohlídka u Němcové. Dora s Mankou na Šumavě. Jaroslav na pěší cestě ve východních Čechách. Život Němcové v Praze. Přátelství s Voj-

tou Náprstkem. Quastova podobizna. Cesta Němcové v září s Jaroslavem do Bydžova. Její poslední návštěva ve Skalici a v Ratibořicích. Návrat do Prahy. Karel v Praze. Spor o vychování dětí. Karel v listopadu v Rájci u Brna, Jaroslav na malířské akademii. Schillerovy slavnosti. »Tartuffe.« Jungmannovo rekvie. »Pan učitel«, povídka o vzorném učiteli, oživená vzpomínkami z dětství. Augusta v Litomyšli slibuje vydávat Němcové sebrané spisy. Smutný Štědrý večer 1859. — Str. 275.

9. Počátkem 1860 Němec stůně. Spisy. Jaroslav v dubnu jede proti otcově vůli do Mnichova na malířskou akademii. Němcová odchází ze společného bytu ve Vodičkově ulici a bydlí od května s Dorou v Štěpánské ulici 544. Smíření s mužem na Hynkově hrobě 23. června. Němec odjíždí do Bydžova. Příjezd Bulhara Semienova v červenci do Prahy. Plány Němcové na cestu do Bulharska. Mužův návrat v září a spory o peníze. Karel v Eisenbergu. Jaroslav v Mnichově trpí bídou. Byt od konce října v Hradební ulici. Smutný návrat Jaroslava počátkem února 1861. — Str. 281.

10. Počátek roku 1861. Národní listy, ústavní patent, volby. Karel v Klamovce, Jaroslav u fotografa. Spory s mužem. Pokusy v literární práci. Němec od srpna v bytu »U tří lip« na Příkopech, expeditorem Národních Listů. Němcová odjíždí 31. července do Chlumce n. C. k Daňkovi, 4. srpna do Mlíkosrb a odtud k Josefu Němcovi do Bydžova. »Cesta z pouti.« Život v Bydžově. Almanach »Víla«. Merenda 26. a 27. srpna. Dora a Jaroslav. Oslava Němcové. Návštěva mužova. Odjezd Němcové 12. září do Litomyšle. Ve Vysokém Mýtě syn Šafaříkův. V Litomyšli »U modré hvězdy«. Smlouva s Augustou o vydávání spisů 16. září. Program. Zlomek románu »Urozený a neurozený«. Psaní sluhovi Seidlovi. Výpomoc při korektuře v tiskárně. Dořina odpověď. Mužův zlý list a vyhrůžky. Rozmluva s Augustou. List Jaroslavovi 2. října. Augustův hněv. Němcová v bídě. Pokusy o list Vojtěchu Náprstkovi. Návrat do Prahy 28. listopadu. Pomoc pražských paní. Setkání s Žofií, chotí dra Podlipského. Nemoc a skon 21. ledna 1862. Zprávy novin. Hálek a Neruda. Pohřeb 24. ledna 1862. — Str. 286.

Miloslav Novotný

Nové kapitoly o Boženě Němcové

Úvodem — 303

1. Babička — 305

2. Paní Panklová — 313

3. Barunka Panklová — 324

4. Mládí Barunky Panklové — 330

5. Manželství — 338

6. Persekuce — 350

7. Putování po Slovensku — 359

8. Dodatky k dílu Boženy Němcové — 366

9. Konec života — 371

Seznam příloh — 391